

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-
ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
СТУДЕНТІВ І МОЛОДИХ УЧЕНИХ

ДЕТЕРМІНАНТИ
ПОВЕДІНКИ І ДІЯЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ:
ПСИХОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ

23 квітня 2010 р.
м. Донецьк

Детермінанти поведінки і діяльності людини: психологічний аспект // Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-методичної конференції 23 квітня 2010 року: українською та російською мовами (за заг. ред. к. психол. н., доцента А.В. Гордєєвої). – Донецьк: ДонНУ, 2010. - 352 с.

У збірник увійшли роботи, що присвячені проблемі детермінації людської поведінки та діяльності. У представлених матеріалах відбито наукові дослідження та їх результати, здобуті студентами-психологами і молодими науковцями з таких питань: співвідношення особистісних і ситуативних детермінант поведінки людини, психологічні передумови здорового способу життя, чинники навчальної діяльності і кар'єри.

Розраховано на студентів, аспірантів і викладачів психологічних факультетів, психологів та всіх, хто цікавиться здобутками сучасної вітчизняної психології.

Редакційна колегія:

Гордєєва Алла Валеріанівна - завідувача кафедри психології ДонНУ, канд. психол. наук, доцент.

Кацєро Анжеліка Олександрівна – канд. психол. наук, доцент кафедри психології.

Безродний Володимир Іванович - канд. психол. наук, доцент кафедри психології.

Рогозіна Марина Юріївна - канд. психол. наук, доцент кафедри психології.

Яновський Михайло Іванович- канд. психол. наук, доцент кафедри психології.

Ярмиш Ірина Олександрівна - канд. психол. наук, доцент кафедри психології.

Соловійова Ірина Володимирівна – аспірант кафедри психології.

ЗМІСТ

Макарова Е.А. Интроекция как фактор развития толерантных способов поведения и формирования навыков межкультурной коммуникации.....	10
Аксёнова І.В. Зв'язок емоційних станів особистості з психологічними механізмами захисту.....	13
Аландарева Е.Г. Теоретический анализ взаимосвязи интеллектуальных способностей и социометрического статуса старшеклассников.....	17
Артьоменко О.І. Самоврядування студентів як умова сприяння цілісному середовищу суб'єктного становлення майбутнього фахівця.....	20
Басараб Л.В. Образ Я лиц с разным опытом трудоустройства.....	22
Беседіна Н.О. Особливості взаємозв'язку готовності для ризику і міжособистісної тривожності у студентів-психологів.....	26
Бирук Є.С. Психологічні детермінанти самореалізації особистості спортсмена (на прикладі жіночого пауерліфтингу).....	31
Богдан А.Б. Особенности саморегуляции людей, зависящих от табакокурения.....	33
Богущевская А.О. Проблема эмоционального выгорания медицинских работников психиатрических отделений.....	37
Бондарев Д.В., Халилова Л.С. Женский футбол: стереотипы восприятия.....	41
Бородчак М.В. Міжособистісна комунікація у контексті утворення та функціонування молодіжних громадських об'єднань.....	44
Броцило Е.Ю. Особенности компенсаторного механизма у сотрудников МЧС.....	47
Брыль Т.М. Роль социальной активности в проблеме профессионального самоопределения личности.....	51
Васильев И.И. Социально-психологические детерминанты одиночества работников ОВД.....	54

Васюк К.М. Порівняльний аналіз основних форм егоцентризму у підлітковому та юнацькому віці.....	58
Вільдгрубе С.О. Психологічні фактори формування самоставлення особистості.....	62
Вінтонів М.І. Проблема співвідношення когнітивних стилів і соціальної поведінки.....	65
Гавриш І.В. Особливості психічного розвитку та конфліктної поведінки юнаків різного соціального походження.....	68
Галинська Н.О. Впровадження інноваційних технологій в навчально-виховний процес.....	71
Гарькавець О.М. Мотивація та задоволеність педагогічною професією як психологічний фактор успішної професійної діяльності педагогів – вихователів.....	77
Гладская Е.А. Влияние личностных особенностей на формирование профессиональной направленности старшеклассников.....	80
Глова І.В. Професійна мотивація як фактор успішності кар'єрного розвитку державних службовців.....	84
Голец О.В. Ціннісно-сміслові орієнтири особистості в спрямованості психологічного забезпечення спортивної підготовки.....	88
Гольшова Н.В. Особенности представлений о временной перспективе у студенческой молодежи.....	91
Гончарук Є.О. Раскрытие личностных возможностей компенсации больных с экзогенно-органическими психическими расстройствами в процессе групповой психотерапии.....	95
Гордеев Н.В. Вариативность самопрезентации личности в интернет-общении.....	98
Гуменюк Л. П. Особенности эмоционального выгорания педагогов.....	105
Давыдов Н.Л. Психосемантический анализ представлений о счастье у современной молодежи.....	108
Джабраилова А.В. Игровые формы личностного поведения	

созависимых супругов.....	112
Дмитроченко О.О. Психологічні особливості самовідношення у процесі професійного розвитку студентів.....	116
Дьячкова Н.И. Гендерный аспект взаимосвязи типа учебной мотивации с успеваемостью учеников подросткового возраста.....	119
Сторова А.В. Особливості впливу мотивації досягнення на емоційні переживання студентів перед екзаменом.....	122
Журавлєва Ю. В. Деятельность психолога в контексте повышения уровня школьной готовности старших дошкольников.....	125
Загра С. Э. Психологическая концепция жизненного пути личности.....	128
Зазерская Б.В. Особенности мотивационной сферы младших подростков с различным уровнем тревожности.....	131
Замай Т.С. Особенности ценностно-смысловой сферы молодежи, употребляющей наркотики.....	134
Зозуля К.Г. Формирование у молодежи навыков здорового способа жизни.....	137
Зотова І.А. Вплив засобів фізичної культури на подолання девіації безпритульних дітей.....	140
Иваник О.Л. Социальное обучение как фактор развития субъектной активности студентов.....	142
Иванисенко М.В. Лидерский потенциал личности как фактор достижения успеха в командных и индивидуальных видах спорта.....	146
Иванова И.Д. Влияние детско-родительских отношений на формирование агрессивного поведения подростков.....	152
Ішук О.В. Організаційна культура як фактор, що детермінує успішність професійної діяльності та кар'єри.....	155
Квасник А.В. Разработка метода исследования когнитивного компонента чувства юмора.....	158
Керман Т. А. Связь чувства одиночества и интернет-аддикций: теоретический анализ проблемы.....	161

Кириченко А.И. Интерактивный метод обучения как способ развития функциональной системы интуитивно-чувственного отображения у студентов психологов.....	165
Ковальчук В.И., Воронова В.И. Факторы профессионального выгорания личности в сфере физического воспитания и спорта.....	168
Козинец Е.С. Использование психологического тренинга для развития коммуникативных свойств личности подростков.....	171
Колодиенко А.М. Изучение социальных представлений о молодежном политическом лидере.....	174
Корнилова А. В. Особенности проявления эгоцентризма у единственного ребенка в семье.....	179
Коробова О.В. Жизненное пространство личности как феномен психической реальности.....	182
Коротких А.В. Психологические аспекты изучения когнитивного и поведенческого компонентов суеверия.....	185
Кочкурова О.В. Формування професійної ідентичності майбутніх учителів як умова успішності їх професійної діяльності.....	188
Кукуруза К.С. Психологічні причини вживання неповнолітніми алкоголю та наркотиків.....	191
Кулікова А.О. Особенности эмоциональных переживаний индивида при восприятии различных музыкальных произведений.....	194
Лагунова А.В. Особенности отношения ко лжи подростков.....	197
Логвинова Ю.В. Личностные особенности профессиональных музыканто-исполнителей.....	200
Лукова А.И. Личностные и поведенческие ресурсы стрессоустойчивости у сотрудников МВД.....	205
Лунев В.Е. Психолого-правовые особенности юридического мышления и критерии его диагностики.....	209
Максименко И.С. Психологические аспекты функционирования бинауральных «цифровых наркотиков».....	213

Малашенкова О.А. Особенности «я-концепции» личности интернет-геймеров.....	216
Ма чущник О.Л. Мотивація і мотиви учбової діяльності та індивідуальної активності студентів.....	219
Мосипан М.О. Особливості динаміки психічних станів учнів молодшого шкільного віку.....	223
Ніксенко Н.М. Теоретические аспекты суицидального поведения подростков.....	225
Посенко В.В. Социальная активность пожилых людей.....	228
Опетченко Ю.А. Кінестетика – детермінант маскулінності.....	232
Овсяннікова В.В. Ціннісні орієнтації студентів на здоровий спосіб життя.....	234
Острікова Е.Е. Особенности общения как основа популярности у детей старшего дошкольного возраста.....	238
Пацкань І.В. Особенности установок к сексуальному поведению полигамных женщин.....	242
Петренко М.В. Намір як мотиваційна основа діяльності.....	246
Пирог А.В. Особенности социального характера студентов престижных специальностей.....	248
Поездная Ю.А. Особенности ценностных ориентаций будущих психологов.....	252
Поліщук О.М. Творчі компоненти досягнення успіху в кар'єрі.....	255
Похвальная Д.В. Совладающее поведение и особенности профессионального выгорания у руководителей государственных предприятий.....	259
Прийма К.Б. Вплив психічної детермінації страху на навчально-виховний процес.....	263
Резникова Н.В. Психологические особенности интуиции в процессе решения студентами мыслительных задач.....	265
Сіпа А.В. Особенности ценностно-смыслового аспекта	

самоактуалізації в ранній юності.....	269
Садловська Ю.В. Особливості комунікативної сфери студентів-психологів з різним рівнем саморозкриття.....	272
Сідак В.В. Емоційні бар'єри у міжособистісному спілкуванні як чинник незадоволеності сімейними відносинами.....	276
Скрипка Д.В. гендерні особливості системи психологічних захистів підлітків.....	280
Соловйова І.В. Засоби масової інформації як чинник соціально-психологічного впливу на особистість.....	284
Стрілка О.М. Серіотиповані реакції та поведінка як детермінанти діяльності людини.....	290
Строгач Ю.О. Представлення про сім'ю та шлюб у юнаків, навчаючись в жіночому колективі.....	292
Субботіна Н.О. Самопрезентація особистості в соціальних мережах інтернету.....	296
Ткач М.І. Загальні проблеми організації психологічної допомоги в екстремальних умовах діяльності.....	299
Трегубова О.В. Связь особенностей когнитивно-стилевых характеристик с уровнем успешности учебной деятельности студентов...	302
Фальковский В.М. Теории памяти в современной психологической науке.....	306
Федотова А.В. Индивидуально-психологические особенности детей-сирот и детей из полных родительских семей.....	309
Французов Ю.В. Межкультурная коммуникация.....	312
Хоменчук О.В. Социальное Я лиц с христианским мировоззрением.....	317
Цибуньник О.Ю. До проблеми професійної ідентичності випускників, майбутніх психологів.....	320
Шевякова Ю.А. Взаимосвязь эмоционального интеллекта с удовлетворённостью браком у женщин.....	323
Шереметьева Д.А. Особенности образа «я» старших дошкольников.....	327

Шушкіна Ю.Ю. Исследование психологической готовности детей к школьному обучению.....	330
Юрченко О.В. Професійна антиципація як важлива складова моделі майбутнього.....	333
Яковлева Е.В. Причины возникновения и представленность коулрофобии в юношеском возрасте.....	335
Янша А.В. Связь эмоциональных состояний с образом Я больных дисциркуляторной энцефалопатией.....	338
Яценко О.С. Социализация как детерминант формирования индивидуальности.....	342
Jakobi W. Амок.....	345

С. 220

Мачушник О. Л.

Житомирський державний університет імені Івана Франка, м. Житомир

МОТИВАЦІЯ І МОТИВИ УЧБОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ПІЗНАВАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ СТУДЕНТІВ

Перебудова українського суспільства, його економіки вимагає також перебудови і системи освіти. Завданнями вищої школи є підготовка кваліфікованих кадрів, здатних ефективно працювати в нових умовах. В наукових джерелах вказується, що до активного пізнання особистість може підштовхнути лише мотивація. Виявлення і врахування мотивів учбової діяльності – це важлива ланка особистісно-орієнтованого підходу, яка виступає основою для формування, розвитку та закріплення професійних мотивів під час фахової підготовки у вищому навчальному закладі. Отже, вивчення провідних

мотивів учіння студентів певною мірою може допомогти у визначенні шляхів впливу на розвиток їх пізнавальної активності.

Терміном мотивація позначається уся сукупність спонук до діяльності (потреби, мотиви, інтереси, прагнення, установки, ідеали та ін.). Мотивація – це сукупність причин психологічного характеру (система мотивів), які зумовлюють поведінку і вчинки людини, їх початок, спрямованість і активність [1]. Мотивація, на думку І. Джидар'ян, виступає тим складним механізмом співвіднесення особистістю зовнішніх і внутрішніх чинників поведінки, який визначає виникнення, спрямування, а також спосіб втілення конкретних форм діяльності. Вивченням мотивів учбової діяльності у вітчизняній психології займалися Л. Божович, Р. Вайсман, О. Леонтьєв, А. Маркова та інші вчені. У психологічній літературі знаходимо таке визначення мотиву: стійка особистісна властивість, яка охоплює потреби, є спонукальною причиною дій і вчинків. Мотив дозволяє сформувати певні

С. 221

цілі, які реалізуються в процесі діяльності. К. Абульханова-Славська вважає, що ставлення особистості до діяльності визначається усією сукупністю мотивів.

Для вивчення мотивів та мотивації учбової діяльності студентів – майбутніх психологів I – V курсів, що навчаються у Національному педагогічному університеті ім. М. Драгоманова, Житомирському державному університеті імені Івана Франка та Житомирському інституті Міжрегіональної академії управління персоналом нами був використаний модифікований варіант опитувальника [2]. Студентам (у загальній кількості 318 чоловік) було запропоновано перелік із 12 мотивів, кожний із яких необхідно було оцінити відповідним балом: 5 балів – мотив має дуже важливе значення; 4 бали – є значимим; 3 бали – має невелике значення; 2 бали – майже не має значення; 1 бал – мотив абсолютно не значимий.

В результаті оцінки студентами мотивів учбової діяльності ми змогли визначити їх провідні мотиви та переважаючий вид мотивації. Перше місце

отримала широка соціальна мотивація, яку визначали за мотивами "прагну добре підготуватися до обраної професії, мати необхідні знання" та "розумію свою відповідальність перед клієнтами, суспільством" (середнє арифметичне – 4,3). Друге місце зайняла мотивація, зумовлена змістом навчальних дисциплін, яку склали мотиви "подобається дізнаватися нове", "подобаються теоретичні знання і практичні уміння" (3,9). Третє місце відведено мотивації процесом учбової діяльності, що визначається за мотивами "подобається думати, мислити, розмірковувати", "подобається виконувати складні завдання, над якими треба подумати" (3,59). Дуже близько до попередньої – на четвертому місці – виявилася мотивація благополуччя, куди увійшли мотиви "хочу отримувати гарні оцінки за свою працю" та "приємно отримувати похвалу" (3,57). На п'ятому місці опинилася мотивація уникнення: "прагну уникнути негативних оцінок" та "прагну уникнути неприємностей" (3,4). Останнє шосте місце зайняла мотивація престижу з

С. 222

мотивами "потрібно завоювати авторитет серед одногрупників", "хочу бути в числі кращих студентів" (3,23).

Отже, дані цієї частини дослідження свідчать, що на перший план у студентів вийшла широка соціальна мотивація (у вигляді професійної), друге місце отримала мотивація, зумовлена змістом навчальних дисциплін, третє місце зайняла мотивація процесом учбової діяльності. Ці види мотивації у першій трійці виборів спрямовані на оволодіння майбутньою професією та на засвоєння предметів. Мотивація благополуччя має спрямування на себе і знаходиться дуже близько від третього місця. Мотивація уникнення та престижу (п'яте та шосте рангові місця відповідно) менш характерні для студентів нашої вибірки. Перші два види точно повторилися по місцям на усіх курсах, тому вважатимемо, що саме дані види мотивації є провідними для студентів-психологів. Інші чотири види мотивації отримували різні місця у студентів перших – п'ятих курсів.

Отримані дані порівнялися із критерієм успішності як результатом творчого ставлення студентів до своєї основної діяльності. Аналіз успішності показав, що до 1 – найвищого – рівня знань (лише "відмінно") можна віднести 15,7 % від усієї вибірки студентів, до 2 – високого рівня ("відмінно" та "добре") – 23 % респондентів, які разом з попередньою групою складають 38,7 % студентів I-V курсів. До 3 групи – із середнім рівнем навчання (лише "добре") – увійшло 12,9 % молоді, 4 групу – рівня нижче середнього ("добре" та "задовільно" з переважанням "добре") – утворили 18,6 % молодих людей. Загалом 3 та 4 група разом склали 31,4 % студентської молоді. 22,6 % та 7,2 %, що разом складає 29,8 % від усіх респондентів, – це чисельність груп 5 – низького ("добре" та "задовільно" з переважанням "задовільно") – та 6 – найнижчого – рівнів (лише задовільні оцінки) відповідно.

Головними мотивами навчання студентів нашої вибірки є професійні та пізнавальні мотиви, проте їх успішність швидше вказує на розбіжність між дійсним та бажаним станом речей. А тому, провідні мотиви навчання студентів, рівень їх пізнавальної активності та успішності повинні враховуватись при побудові особистісно-орієнтованого навчального процесу.

Список використаних джерел

1. Орбан-Лембрик Л. Е. Психологія управління: Посібник / Л. Е. Орбан-Лембрик – К.: Академвидав, 2003. – 568 с.
2. Михальчик Т. С., Гурьянова Е. Я. Семинарские и практические занятия, контрольные и курсовые работы по психологии для студентов-заочников / Т. С. Михальчик, Е. Я. Гурьянова – М.: Просвещение, 1987. – 80 с.